

DÔCHODKOVÉ PILIERE

Hodina 2

Ozrejenie témy

ÚVOD

Na Slovensku máme trojpilierový dôchodkový systém. Existuje aj tzv. IV. pilier, ktorý však predstavuje súkromné investovanie. Cieľom celej tejto kapitoly je vysvetliť žiakom jednotlivé piliere a ich fungovanie. Žiaci by mali vedieť vysvetliť, ako môžu jednotlivé piliere efektívne využiť vo svojom živote. Veľká časť dospelých ľudí netuší, čo jednotlivé piliere znamenajú a vedie ich to k nesprávnym rozhodnutiam.

I. PILIER

I. pilier predstavuje základ dôchodkového systému. Dôchodky má na Slovensku v kompetencii Sociálna poisťovňa. Slovo poisťovňa je veľmi dôležité, čo si vysvetlíme o chvíľku. Na jednej strane máme sporiteľov, ktorí prispievajú do I. piliera prostredníctvom odvodov. Jedna časť odvodov sú odvody do Sociálnej poisťovne, ktoré sa nám akumulujú v I. pilieri. Na druhej strane máme poberateľov, ktorí poberajú doživotnú rentu, teda starobný dôchodok. Ak sa pýtate, čo sa stane v prípade, že sa vaša nasporená suma vyčerpá, tak odpoveď je, že sa nevyčerpá. Ako je v texte už zmienené, jedná sa o poisťovňu. Dôchodok je forma poistenia, ktorá znie v jednoduchosti takto: „ak dovšíte dôchodkový vek, budeme vám vyplácať doživotnú rentu v závislosti od toho, aké zaplatíte poistné.“ Toto poistné sa zaplatí z vašich celoživotných príspevkov, teda z toho, čo vám odišlo z odvodov. Platí teda priama úmernosť, čím viac ste zarábali, tým viac vám odchádzalo na odvodoch do Soc. poisťovne a tým vyšší budete dostávať dôchodok. Ak však človek zomrie a nedovší dôchodkový vek, peniaze prepadnú poisťovni.

Soc. poisťovňa je vlastnená a spravovaná štátom, jej cieľom nie je vykonávať zisk, ale hospodáriť vyrovnané (ani zisk ani strata).

Tento pilier je pre všetkých povinný. Bez ohľadu na to, či ho niekto chce alebo nie, odvody musia odvádzať všetci.

II. PILIER

II. pilier alebo aj starobné dôchodkové sporenie predstavuje ďalšie sporenie na dôchodok. Ide o nepovinný pilier, ktorý vznikol preto, aby umožnil sporiteľom zvýšiť ich budúci dôchodok. Na rozdiel od I. piliera sa nejedná o poistenie.

Funguje takto:

Ak sa sporiteľ rozhodne uzavrieť si II. pilier u dôchodkovej správcovskej spoločnosti (DSS), jeho odvody určené na dôchodok budú rozdelené na 2 časti. Jedna časť bude odchádzať do I. piliera (väčšina), druhá časť pôjde do II. piliera - tu sa príspevky investujú podľa vopred zvolenej stratégie. Ide vlastne o dlhodobé investovanie na dôchodok. V prípade, že sporiteľ dovŕši dôchodkový vek, za nasporenú sumu sa opäť ako pri prvom pilieri nakúpi doživotná renta, ktorú bude sporiteľ dostávať. Tu však väčšiu rolu hrá časový horizont sporenia a to, akú máte stratégiu. Pri II. pilieri platia rovnaké pravidlá ako pri investovaní: čím dlhšie, tým lepšie, aby sa naplno prejavila sila zloženého úročenia.

Máte na výber investovanie do týchto dôchodkových fondov:

- dlhopisový
- zmiešaný
- akciový
- indexový

V skratke o investovaní

Ak sa mladý človek rozhoduje medzi dôchodkovými fondami, nemá preňho veľmi zmysel investovať cez dlhopisový alebo zmiešaný fond, keďže výnosy akciových či dokonca indexových sú oveľa väčšie. Samozrejme, sú oveľa viac voliteľnejšie (výkyvové - ich cena rastie a klesá oveľa viac a častejšie), no v horizonte 30 a viac rokov je to nepodstatné. Ak investujete teraz do indexového fondu založenom napríklad na indexe S&P 500 (tento index reprezentuje americkú ekonomiku, ukazuje ako sa darí 500 najväčším firmám v USA), o 30 a viac rokov budete s najväčšou pravdepodobnosťou v pluse. Viac sa dočítate v sekcii o investovaní. Veľmi však záleží od veku investora, pretože pre človeka vo vyššom veku tesne pred dôchodkom by boli indexové fondy zložené z akcií veľmi voliteľné (kolísanie hodnoty investície), z toho dôvodu sú pre týchto sporiteľov lepšie dlhopisové fondy, ktoré síce nemajú tak veľké zhodnotenie, ale sú oveľa stabilnejšie a nehrozí, že by sa ich hodnota výrazne znížila.

III. PILIER

III. pilier alebo aj doplnkové dôchodkové sporenie (DDS) už v názve skrýva o čo sa jedná. Je len doplnkom k vášmu sporeniu, teda k I. a II. pilieru. Peniaze sa rovnako ako pri II. pilieri investujú, avšak výnosy sú neporovnateľne menšie. Je to spôsobené tým, že správcovské spoločnosti nechcú príliš s peniazmi riskovať. Tento pilier pozostáva z vlastných príspevkov a príspevkov zamestnávateľa. Prispieva sa z čistej mzdy, takže vlastné príspevky nemusia byť až tak výhodné. Ako benefit môžu niektorí zamestnávateľia ponúkať práve príspevky do III. piliera, a to už môže byť zaujímavejšie.

Pre zamestnávateľa je totiž daňovo uznateľným nákladom a pre vás sú to peniaze na viac. Do III. piliera sa však neoplatí prispievať bez príspevkov zamestnávateľa práve kvôli slabým výnosom a viazanosti. Oveľa lepšou alternatívou je mať vlastný investičný účet u akejkoľvek správ. spoločnosti.

UŽITOČNÉ ODKAZY

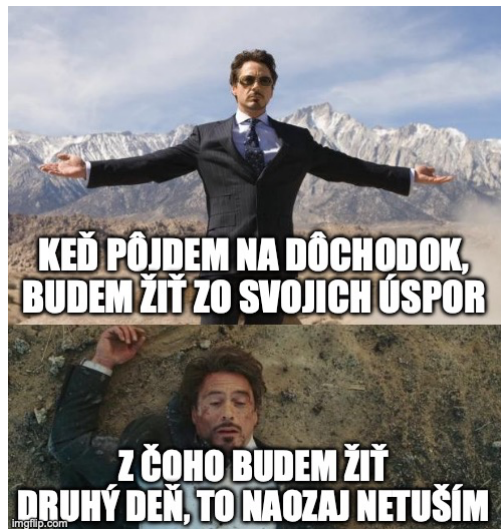
Viac o dôchodkoch: <https://www.finax.eu/sk/blog/viete-aky-dochodok-vas-caka>

Aktivita č. 3: <https://www.youtube.com/watch?v=0gXVA4F6uRI>

Aktivita č. 5: <https://index.sme.sk/kalkulacky/sporenie>

 Aktivity a cvičenia **ÚVODNÉ VIDEO**

Aktivita č. 1

Aký je význam dôchodkových pilierov?**Zabezpečiť príjmy v starobe****Peniaze na dôchodok je najlepšie...****INVESTOVAŤ****Peniaze z I. piliera idú vždy****Súčasným dôchodcom**

Vysvetlenie: Na úvod sa porozprávajte o tom, čo predstavuje dôchodok. Skúste žiakov naviesť, aby prišli na to, že dôchodok je forma príjmu, ktorá nahrádza neschopnosť pracovať vplyvom nejakého znevýhodnenia ako napr. staroba, invalidita a pod. Význam dôchodku je zabezpečiť rovnakú životnú úroveň, avšak dôchodok od štátu už na to dnes nepostačí.

Peniaze je na dôchodok najlepšie investovať, pretože dôchodok je pre mladého človeka v dalekej budúcnosti a tak je možné zvoliť investovanie. Peniaze tak ochránime pred infláciou a navyše sa aj zhodnotia. Sporením by peniaze stratili výrazne na hodnote.

 KTO MÁ NÁROK NA DÔCHODOK OD ŠTÁTU

Aktivita č. 2

Za predpokladu, že všetky osoby žili a pracovali na Slovensku, kto by spĺňal kritériá, aby dostal na Slovensku dôchodok ?

1. Justin Bieber má 28 rokov, pôsobí ako spevák, za čo dostáva honoráre. Spieva už 12 rokov, má manželku, na konte 5 mil. €.

ÁNO **NIE**

Vysvetlenie: Justin má len 28 rokov a preto nemá nárok na dôchodok.

2. Montgomery Burns má 75 rokov, pracoval 50 rokov, ale nikdy neodvádzal odvody a neplatil dane.

ÁNO **NIE**

Vysvetlenie: Pán Burns nikdy neplatil dane ani neodvádzal odvody a preto nemá nárok na dôchodok.

3. Homer Simpson má 55 rokov, pracoval 30 rokov v jadrovej elektrárni pri výskumnom reaktore, má 2 deti a manželku.

ÁNO NIE

Vysvetlenie: Homer má síce len 55 rokov, ale má už odpracovaných viac ako 25 rokov v jadrovej elektrárni pri výskumnom reaktore.

4. Donald Trump má 77 rokov, pracoval ako podnikateľ a platil dane, má majetok v hodnote približne 3 miliárd dolárov.

ÁNO NIE

Vysvetlenie: Donald dovšil dôchodkový vek, platil dane a odvody a má teda nárok na dôchodok.

Na Slovensku spravuje dôchodky:

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny

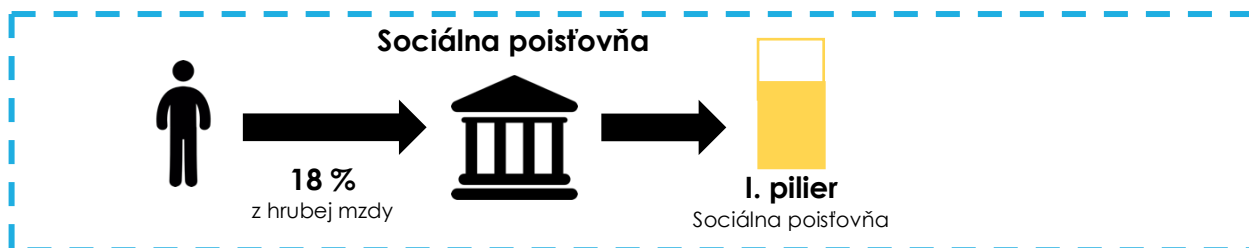

I. PILIER

Aktivita č. 3

Prvý pilier (dôchodkové poistenie) predstavuje povinné dôchodkové poistenie. Má ho každý bez ohľadu na to, či pracuje alebo nie. Sporiteľovi odchádzajú odvody, ktorých časť ide do I. piliera. Z I. piliera sú súčasne dôchodky vyplácané súčasným poberateľom (dôchodcom).

Nakresli jednoduchú schému ako funguje I. pilier:

Vysvetlenie: Prvý pilier (dôchodkové poistenie) predstavuje povinné dôchodkové poistenie. Má ho každý bez ohľadu na to či pracuje alebo nie. Sporiteľovi odchádzajú odvody, ktorých časť ide do I. piliera. Z tohoto piliera sú však aj súčasne vyplácané dôchodky.

Tento pilier je teda založený na tom, že máme dostatok pracujúcich, ktorý dokážu pokryť terajšie dôchodky.

ČO SI KÚPIM ZA DÔCHODOK Z I. PILIERA?

Aktivita č. 4

Pozri sa na video a zamysli sa nad ním. Skús sa po jeho pozretí v triede pobaviť a odpovedať na nasledujúce otázky.

Pred videom

Aký dôchodok myslíš, že dostáva priemerný dôchodca? €

Vysvetlenie: Položte otázku žiakom, koľko si myslia, že má priemerný dôchodca za mesiac, nech napíšu svoj tip, ktorý neskôr porovnajú s videom.

Po 1. časti (po 5:09)

Vyžili Sima a Roman s dôchodkom len z I. piliera? **ÁNO** NIE

Čo urobili zle? **Minuli väčšinu peňazí na kávu a koláč, nezostalo im na zvyšok dňa.**

Čo urobili dobre? **Rozhodli sa šetriť a kúpiť si lacnejšiu variantu jedla.**

Po 2. časti (od 5:09)

Kto sa mal lepšie? **ROMAN** SIMA

Prečo mal Roman menej? **Spoliehal sa na štátny dôchodok, nemal II. pilier, žil**

Vedel by Roman ako dôchodca sám vyžiť? **ÁNO** NIE

Prečo mala Sima viacej peňazí na deň ako Roman? **Nežila sama a mala II. pilier**

Vysvetlenie: Diskutujte o rozdieloch. Prečo mali Roman a Sima rozličný dôchodok? Čo urobila Sima inak ako Roman? Dôležité je v tejto časti ukázať rozdiely v dôchodkoch, že aj faktor, či človek žije sám dosť ovplyvňuje jeho dôchodok, pretože jeho fixné náklady ako bývanie, energie musí platiť celé sám. Treba si zároveň všimnúť, ako dokázal Sime II. pilier prílepsiť a to je hlavným cieľom tejto aktivity. Z I. piliera je veľmi ťažké vyžiť a v budúcnosti nebude pre človeka dostačujúci, preto je takmer nevyhnutné, aby mal každý uzatvorený II. pilier.

II. PILIER

Aktivita č. 5

Peniaze z II. piliera sa investujú, aby neboli znehodnocované infláciou. Nájdi na internete 4 typy fondov (podľa investičných tried).

Vysvetlenie: Založenie II. piliera je pre nás bezplatné, ukážte žiakom podľa obrázku zobrazeného nižšie, ako sa rozdeľujú odvody medzi I. a II. pilier. Upozornite ešte raz na to, že ak by sme nemali II. pilier, všetko by išlo len do I. piliera a nemali by sme v našom dôchodkovom sporení nič.

Z I. piliera idú peniaze vždy súčasným dôchodcom. Z II. piliera sa investujú peniaze na váš účet, ktoré potom dostanete v podobe renty v dôchodkovom veku.

Ďalšou aktivitou pre žiakov bude poradiť rôznym vekovým skupinám kam investovať, aby si našetrili na dôchodok. Tu budú musieť využiť znalosti z témy 8.2 Investovanie. Hlavným faktorom tu bude výnosnosť a volatilita (kolísavosť hodnoty investície). Ak sa jedná o človeka pred dôchodkom, nechceme mať vysokú kolísavosť investície, čo však znamená aj nižšiu výnosnosť. Pre mladých je to úplne naopak, keďže budú peniaze používať za niekoľko desiatok rokov (cieľ je vysoký výnos aj za cenu vyššej volatility).

Najlepšie zhodnotenie za posledný rok – pozrite stĺpec zhodnotenie za posledných 12 mesiacov.

Najlepšia priemerná ročná výkonnosť – pozrite stĺpec ročná výkonnosť p.a. od založenie.

Tip: spomeň si na rôzne triedy investičných aktív

Typ fondu:

Indexový

Akciový

Zmiešaný

Dlhopisový

Vyber fond, ktorý má:

najlepšie zhodnotenie za posledný rok:

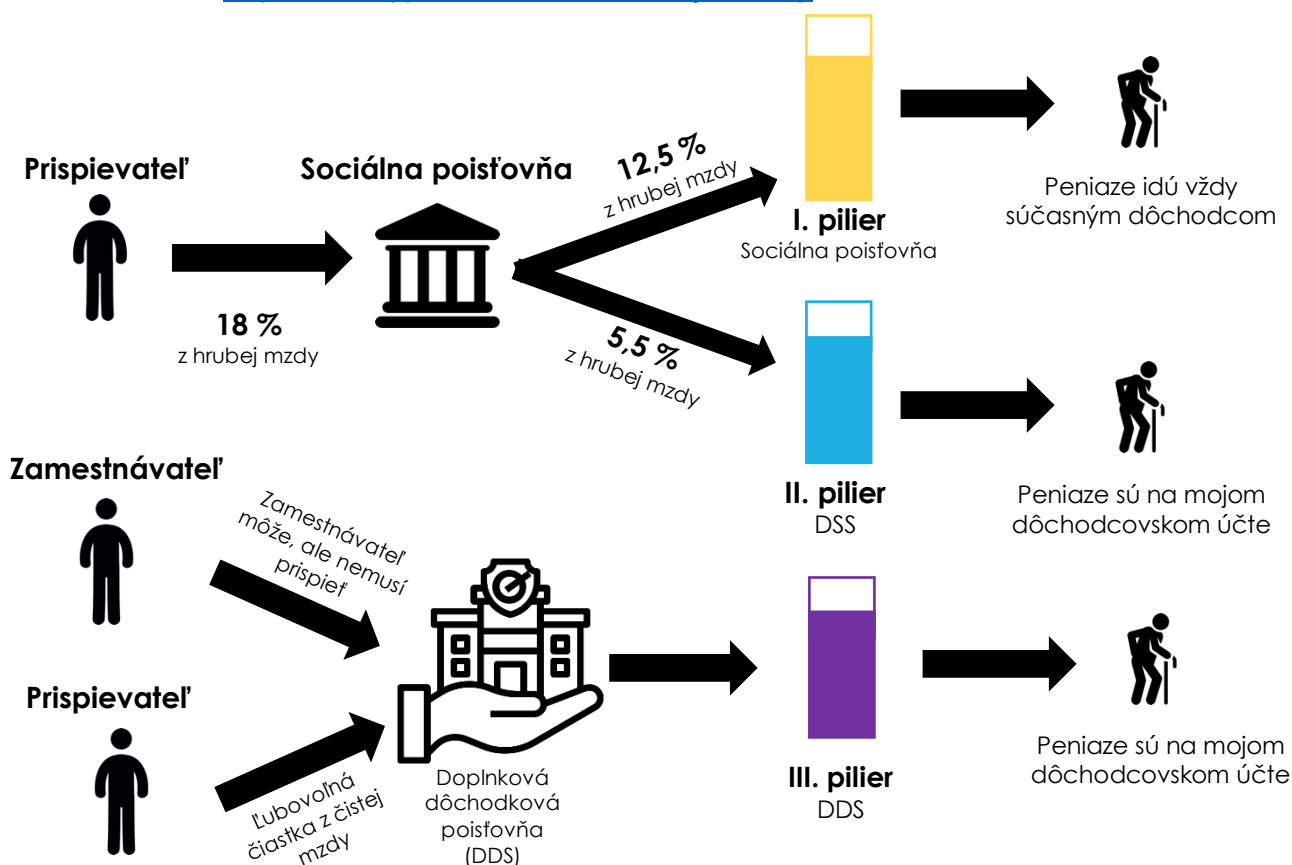
najlepšiu priemernú ročnú výkonnosť od vzniku fondu:

Prirad' vhodné fondy II. piliera k týmto osobám:

Ty, dôchodok o 50 rokov: Indexový

Rodičia, dôchodok o 30 rokov: Indexový

Starí rodičia, dôchodok o 4 roky: Dlhopisový

Upozornenie: údaje sú platné k 1.3. 2023

III. PILIER

Aktivita č. 5

Doplnkové dôchodkové sporenie je sporenie z čistej mzdy. Je to dobrovoľná forma dôchodkového sporenia, na ktoré môže prispievať zamestnanec aj zamestnávateľ. Pozrite si s učiteľom stránku a odpovedajte na nasledujúce otázky: <https://www.oranzovaobalka.sk/web/sk/analytics/third-pillar>

Ktorý fond by si zvolil/a pre svoj III. pilier?

Aké zhodnotenie má tento fond za posledný rok?

Vysvetlenie: V tejto úlohe sa pozrieme na III. pilier. Keďže III. pilier predstavuje doplnkové sporenie, nie každý ho má a nie vždy je výhodné III. pilier uzatvárať kvôli nízkym výnosom, výhodný je len ak nám naň prispieva zamestnávateľ. Je tomu tak hlavne kvôli nízkym zhodnoteniam vo fondoch III. piliera, oplatí sa nám teda radšej peniaze investovať inde. Výhodou je naopak daňové zvýhodnenie pre zamestnanca aj zamestnávateľa.

Na stránke www.oranzovaobalka.sk pozrite zhodnotenia fondov III. piliera. Žiak by mal zvoliť indexový fond, ktorý má najlepšie zhodnotenie, pozerajte zhodnotenie p.a.

Upozornenie: fond Stabilita-indexový má oveľa väčšie zhodnotenie, pretože bol založený neskôr ako iné, preto je výnos od založenia väčší.

ZODPOVEDNÝ A NEZODPOVEDNÝ PIRÁT

Aktivita č. 6

Vašou úlohou je vypočítať dôchodky týmto ľuďom:

Pomôžte si touto stránkou: <https://index.sme.sk/kalkulacky/sporenie>

Jack Sparrow

Nikdy nič na dôchodok neusporil, pretože všetko minul na rum. II. pilier si nikdy nezaložil, pretože mu to nikto nevysvetlil. Jack pracuje už 30 rokov. Spomenul si, že by mal začať riešiť dôchodok. Jeho priemerná hrubá mzda je 900 € (priemerná výkonnosť II. piliera je 9 % p.a.).

Zachová si Jack svoj životný štandard na dôchodku? **ÁNO NIE**

Aké chyby Jack urobil?

Nezaložil si II. pilier, nemá sporenie na dôchodok

Koľko mohol mať Jack nasporené v II. pilieri, keby ho bol založil?

91 301 €

Vysvetlenie: Keby si Jack založil II. pilier už v mladosti, zložené úročenie by mu peniaze výrazne zhodnotilo, rovnako aj keby si investoval 10 € z jeho čistej mzdy.

18 % z hrubej mzdy ide 12,5 % do I. piliera a 5,5 do II. piliera (platné pre rok 2022, pretože od roku 2017 do 2024 sa zvyšuje podiel príspevku do II. piliera o 0,25 % ročne až do pomeru 12:6. Postup je nasledovný. Z hrubej mzdy vyrátame 5,5 %, dostaneme mesačný príspevok a túto sumu použijete pre výpočet zhodnotenia na tejto stránke: <https://index.sme.sk/kalkulacky/sporenie>. Výsledná suma je koľko budete mať v II. pilieri.

$900 \times 0,055 = 49,5 \rightarrow$ investujeme mesačne po dobu 30 rokov, 9 % p.a. = 91 301 €

Hector Barbossa

Barbossa pracoval tiež 30 rokov, ale bol zodpovedný a mal založený II. aj III. pilier. Na III. pilier mu prispieval zamestnávateľ maximálne 20 € ako zamestnanecký benefit, Barbossa sa rozhodol pridať na III. pilier 40 € mesačne z jeho čistej mzdy, aby mal na dôchodku viac (priemerná výkonnosť III. piliera sú 4 % p.a.).

Koľko bude mať Hector v III. pilieri?

41 781 €

Prečo sa Hectorovi neoplatí prispievať si 40 € z čistej mzdy?

*popis vo vysvetlení

Ako by si mohol ešte prilipšiť ?

Investovať z čistej mzdy

Kedy je najlepšie začať myslieť na dôchodok?

Teraz!

Vysvetlenie: Hector bude mať na III. pilieri 40 € + 20 € = 60 € \rightarrow pravidelné investovanie každý mesiac do fondov III. piliera zhodnocované 4 % p.a. (pri voľbe dobrého fondu) = 41 781 €. Hectorovi sa neoplatí prispievať na III. pilier z vlastného, lepšia alternatíva by bola keby tieto peniaze investoval samostatne do indexových fondov.